

ББК 86

Мал 18

Маліноўскі Яўген

Парусія: псіхалогія прысутнасці. — Баранавічы : Грамадскае аб'яднанне
“Таварыства беларускай мовы імя Ф. Скарыны”, 2007. — 260 с., іл.

ББК 86

© Грамадскае аб'яднанне
“Таварыства беларускай мовы
імя Францішка Скарыны” 2007
© Афармленне Уладзімір Гундар

Прыісці да свай веры

Грамадова

Шаноўнае спадарства! Вы трываеце ў руках кнігу баранавіцкага грэка-каталіцкага святара айца Яўгена Маліноўскага “Парусія: псіхалогія прысутнасці”. Артыкулы з гэтай кнігі пэўна час прокукаваліся на старонках мясцовай газеты “Інтэпрес” і мелі вялікі водгук у грамадстве. Сябры і прыхільнікі ўніяцкай парафіі вырашылі сабраць ў адзінае зборнік тэкстаў, каб напісанае настаяцелем баранавіцкага прыходу св. Мятэя і Мятода Беларускай Грэка-Каталіцкай Царквы, надраваць суцэльнай кнігай.

У мінулым стагоддзі ўніяцкі святар Леў Гарошка, які ў гады Другой сусветнай вайны кіраваў у Баранавічах медычнай школай, напісаў кнігу “Навука і рэлігія”. Аўтар абвргаў савецкія тэзісы аб шкоднасці рэлігіі, нясутнасці веры ў Бога і навуку, пераканаўча даказваў, што найбольшыя вучоныя ў аграмаднай большасці былі веруючымі людзьмі. Традыцыі архімандрыта Льва Гарошкі жывуць і працягваюцца сённяшнімі ягонымі пасыцежнікамі.

Кніга айца Яўгена Маліноўскага “Парусія: псіхалогія прысутнасці” – гэта першы вопыт псыхалогічнага абагульнення рэлігійнай і палітычнай практыкі. Хацеў бы адзначыць, што гэтую тэму сучасныя навукоўцы і святары дэліканта абыходзяць, “пераканаўча” спасылаючыся, што сапраўдная рэлігія па-за палітыкай. Пэўна яно так і ёсць у дэмакратычным грамадстве, але не ў нас. Трэба прызнаць мужнасць уніяцкага святара, які ў сваіх разважаннях пра Бога і існасць спалучае рэлігію і палітыку, псіхалогію і мастацтва. Праўда, айца Яўгена цікавіць не столькі сама палітыка, як правая свабода. І калі палітыка перашкаджае свабодзе, то трэба аб гэтым смела казаць. Але на такі крок сёння здольны не кожны чалавек.

Беларуская дзяржава Вялікае княства Літоўскае было прававой дзяржавай, у якой панавала воля і талерантнасць. Прыгонныя сяляне і стараверы сотнямі тысячаў беглі сюды з Расіі ад дэспатызму. Пераследаваныя на радзіме ардын-

П.17. Выбары	78
П.18. Палітыка	81
П.19. Жэрабя кінута	85
П.20. Пост	88
П.21. Пасха	91
П.22. Духоўнасць	93
П.23. Харакство	96
П.24. Быць	99
П.25. Тройца	102
П.26. Слава	105
П.27. Храм	108
П.28. Ліпак	111
П.29. “Не хочу иметь ребенка...”	116
П.30. Радаснае ганенне	117
П.31. Вавілонская вежа талерэчаіснасці	123
П.32. Час асабістай прысутнасці	127
П.33. Выбранасць	131
П.34. Ад сектанцтва да еднасці	134
III	
ЭКЗІСТЭНЦЫЯ Выхавання	137
III.1. Успенне	138
III.2. Акмеалагічная персанажыстасць узрос	142
III.3. Тэапсіхалагічная персанажыстасць	150
III.4. Сямейная трапеза экумены	153
III.5. Прафесія	156
III.6. Прафесія	160
III.7. Сямейная парусія: “Сем хлябоў і дзве рыбы”	164
III.8. Вяртанне да сябе	169
III.9.	172
III.10. У сям’і не без нарцыса	176

III.11. Любоў не раздражняецца	181
III.12. Ружанец у псіхічным развіцці дзіцяці	183
III.13. “Лебядзінае паляванне”	188
III.14. Містыка	189
III.15. Алтарна-педагагічныя раз’ясканні	192
III.16. Педагагічныя прычынны асаблівасці свабоды	196

IV	
ПСІХАПАГІТЧНАЯ ПРОПАГАНДЗІ	203
IV.1. Псіхалагічны сэнс Евангелля	204
IV.2.	206
IV.3.	208
IV.4. “Хан будуць усе адно”	210
IV.5. Суд Божы	215
IV.6. Суд Божы	218
IV.7. Навігацыя	221
IV.8. Экзарцызм, альбо выпнанне дэманаў	224
IV.9. Перамяненне Гасподняе	226
IV.10. Pietas – Шанаванне	228
IV.11. Не судзі	230
IV.12. Багацце ад Бога	232
IV.13. “Камень, адкінуты будаўнікамі”	234
IV.14. Падвышэнне Пачэснага і Жыццядайнага Крэжа	236
IV.15. Казанне на свята Андрэя Першапакліканага	240
IV.16. Шлюбная вячэра	243
IV.17. Старое віно і новая ахвяра	245
POST-PARTOR* – СПАДКАЕМЦА	249
ГЛАСАРЫЙ	251
ЛІТАРАТУРА	253

II.33. Выбранасць

Якая розніца паміж выбранасцю і элітайнасцю?

Мікола Царкоўка (Мінск)

“Многа запрошаных, але мала выбраных” [Мц 22, 14]. Гэтыя словы Евангелля сапраўды выклікаюць і мат разважанняў наконт крытэрыяў адзначэння і псіхалагічнай з’явы. Для сапраўднага яе разумення неабходна прыняць паклікання спалучыць з уласнай ініцыятывай праслаўлення: “Бог выбраў дурноту свету, каб асароміць мудрых, і нямоглае свету выбраў Бог, каб асароміць даславае, і бяспаднае свету, і пагарджанае, і неістотнае выбраў Бог, каб знішчыць істотнае, дзеля таго, каб ніводнае цела не хвалілася перад Ім” [1 Кар 1, 29]. Вось псіхалагічны крытэрыі выбранасці: яна ніколі не хваліцца сабой, але толькі ў Госпадзе [Ерамія, 9, 24].

Сярод іншых крытэрыяў выбранасці верніка першапачатковае значэнне мае яго духоўная лучнасць з Ізраілем як першапакліканым народам Божым, “Якога выбраў Госпад з усіх плямёнаў” [Друг 7, 5]. Выбранасць мяркуе “Адасабленне” [Друг 10, 8], іншы спосаб існавання, у параўнанні з элітай сусветнага галаматства. Выбранае існаванне мае якасць як крывёвую звышсустойлівасць. Менавіта з гэтай якасці Бог свабодна перамоў тысячагоддзяў “З пылу” [Пс 118, 25] ажыўляе “Народ святы” [Вых 19, 6]. Выбіраючы сабе святароў і ўладароў [1 Цар 7, 14], Бог прызначыў для іх “Зямлю абяцаную”, кае у ёй заўжды прабывала імя Яго [Друг 12, 5]. Гэтая зямля абяцання пазнаецца ў парусіі як прысутнасці Божай.

Не ўсякае племя, не ўсякі горад, нават не ўсякі храм альбо святар падпадае пад выбраную пакліканасць, але менавіта той, у якім прысутнічае любоў. Альтэрнатывай выбранасці служыць элітарнасць, якая часта паразітуе на парусіі, праяўляючы сваю адсутнасць і раўнадушша ў людскіх пакутах. Парусія вячэры Божай, адсутная элітай гэтага сусвету, збірае на ростанях у якасці выбраных “усіх, каго сустрэне: і благіх і добрых” [Мц 21, 10]. Ці не азначае супольнасць благіх і добрых іх лучнасці на падставе слова? Відавочна, што царкоўная еднасць не можа існаваць за кошт лучнасці адных толькі добрых. Вядома, што добрыя, яны ж адначасова слабыя і не-

мачныя, у той час, як моц прыяцельскіх зносінаў здабываецца “Багаццем неправедным” [Лк 16, 11], альбо “Суддзёй неправедным” [Лк 18, 6]. І тое і другое даруе Богам сваім выбранцам дзеля іхнай абароны. Dura lex, set lex (закон суровы, але гэта закон). Пад выбранасць падпадаюць і “благія”, з чалавечага пункту гледжання, выканаўцы зла, альбо каты закона. Наогул, “Ніхто не добры, толькі Бог” [Мц 19, 17].

“Але Сын Чалавечы, прыйшоўшы, ці знойдзе веру на зямлі?” [Лк 18, 8]. Бо малітва пужлівая альбо ганарлівая – гэта не вера, але забабоны. Таму да вячэры выбраных не трапляюць “цепла-халодныя” [Адкр 3, 16] у веры, адсутныя ў слове і ў законе людзі. Тыя, хто патурае заганным пахіцінствам, маюць вонкавы выгляд адукаванай эліты, што метадычна пашырае свае філактэрыі* [Мц 23, 5]. Але як не пераапанутыя ў “вясельныя строі” [Мц 22, 12], дык “выкінутыя ў цемру вонкавую; там будзе плач і скрыгат зубоў” [Мц 22, 13].

Давялося маёй сям’і трапіць у Мінск, элітна ўпрыгожаны з нагоды “праздника города”. Па-вынаходніцку рэканструяваная плошча Леніна гудзела “папсой”, скоўваючай усё цела, так, што яно ўжо нічога не магло ўспрымаць, апрача плачу і скрыготу зубоў”. Так адсутнасць культуры змяняе “святлы праздник” на “цемру вонкавую”. Кінуўшыся ад дэцыбелівых жахаў у падземны пераход, быў абрадаваны пераходчай з вядомым сталічным святаром, маім былым студэнтам з Мінскай духоўнай семінарыі, які, таксама як і я, ведаў і кі дзвюх сваіх дачок. Увесь у чорным з белымі аканіўкамі, ён выглядаў вышталтаваным у параўнанні з мінскім “сеціскім бацюшкам”, што нясе ў абодвух руках іконы, атрыліныя з нагоды “на тебе, божа, што міннягожа”. Парнуўшы прастору элітарна адсутным позірка, ён прайшоў мімаходзь, пакінуўшы мяне сам-насам з маёй выбранасцю.

Каму радасць нараства не культывуе слова, дык выбранасць Божая амроцьвацца яго адсутнасцю. Далейшы працяг сталічнай экскурсіі прывёў нас да фантана ля тэатра Я. Купалы. Радасць ад яго 132-гадовай прысутнасці была не доўгай. Пачае брыдаслоўе юнакоў, актыўна “празднуючых” перамоўцамі над наіўнай прысутнасцю голага “Анёла”, вымусіла маю дачку адвесці сарамлівы позірк у бок іншага твору “элітнага” мастацтва: “Фу, забярыце гэта адсюль!”. Рэпліка

дзіцяці датычылася Палаца Рэспублікі, які крэкжысто адпунуў старажытна выбраны інтэр’ер плашчыні рэвалюцыйную адсутнасць: “Октябрьская”.

Духам гістарычнага матэрыялізму ставяля і ад суправаджаючага наш далейшы шлях гіганцкага плаката: “Человек без дома как дерево без земли”, скарэна, яко а прывяло мяне да асэнсавання выбранасці і бяздоўнасці: “Лісы маюць норы і птушкі вясельныя гнёзды, а сыну чалавечаму няма дзе прыхіліць галаву” [Мц 8, 20]. Выбранец Божы, калі і мае нейкі прышчак на зямлі, усёй сваёй прысутнасцю хіліцца да нябеснага брамаўнаміручасці. Генеалогія адзінага на зямлі месца бядавага, “im einen Haus”, паводле В. Гёте, толькі адзінага прадаўца дому, пачынаецца са Слова. Таму пошук вывадаў да дому прывёў нас да цэнтральнай Кнігарні. Там, у глыбіні каліц, сярод тысяч сусветна вядомых аўтараў, дзякуй Богу, адшукаўся адзіны Выбраны, хто ўрэшце захацеў надрукаваць сваю Біблію і на беларускай мове. Настала пара папярэдзіць беларускую элітарнасць Божай выбранасцю. Бо ў акадэмічнай даведцы маіх сыноў, выключаных з элітнага Беларускага дзяржаўнага ўніверсітэта, значыцца: “навучался”. Такім чынам, новая элітная Нацыянальная бібліятэка чакае новай біблейскай адукаванасці. Такая генерацыя прысутнасці Божай у чалавечай установе спараджае творчасць, што на лаціне гучыць як creatio, выбранне. Выбранасць – гэта творчая пакліканасць, а эліта – яе плённая, альбо паразітуючая, запрашанасць.

